

Державна екологічна академія післядипломної освіти
та управління

Дайджест екологічних НОВИН

15-31 січня 2024 р.

В УКРАЇНІ:

Міністр Руслан Стрілець у Давосі взяв участь у Четвертій зустрічі радників з нацбезпеки щодо української Формули миру

Міністр захисту довкілля та природних ресурсів Руслан Стрілець спільно з Першою віцепрем'єр-міністеркою – Міністеркою економіки Юлією Свириденко на полях Четвертої зустрічі радників з нацбезпеки щодо Формули миру Президента Володимира Зеленського у швейцарському Давосі

розповів про напрацювання щодо досягнення екологічної безпеки та представив актуальні цифри щодо збитків довкіллю. За словами Руслана Стрільця, зусилля України на міжнародній арені дають результати. Увага світу до мирного треку України зростає. Цього разу обговорення Формули миру залучило понад 81 країну та міжнародну організацію.

“Екологічний вплив війни поширюється далеко за межі України. Підриє Каховської ГЕС, масовані обстріли, бойові дії на заповідних територіях, лісові пожежі, знищення видів – усе це нівелює багато років зусиль для сталого розвитку та кліматичної нейтральності. Усе це потребує оцінки міжнародної спільноти”, – наголосив Руслан Стрілець. У 2023 році нам вдалося:

- долучити до роботи в групі близько 12 країн і 2 міжнародні організації. З них співголовують у групі – держави з потужним потенціалом захисту довкілля – Німеччина, Болгарія та Фінляндія.

- створити дорожню карту імплементації Пункту 8 Формули миру.

Руслан Стрілець розповів партнерам про першочергові цілі імплементації пункту 8:

- Екологічно-дружнє розмінування. Україна – найбільш забруднена боєприпасами держава світу. За даними Міністерства економіки України, з 174 000 кв км замінованих земель у 2023 році вдалося розмінувати 18 тисяч кв км полів, лісів, річок та озер.

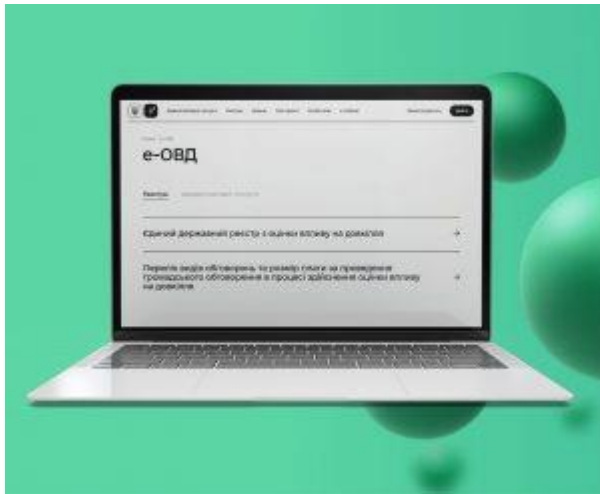
- Притягнення росії та білорусі до відповідальності. Синхронізуємо світ навколо теми збитків довкілля від війни, щоб уніфікувати методики обрахунку збитків і запровадити термін “екоцид” у міжнародному праві.

- Коротко-, середньо- та довгострокова оцінка шкоди довкіллю. Сьогодні ми фіксуємо та обраховуємо шкоду довкіллю від війни. Наступний крок – оцінка впливу на майбутнє планети та планування відновлення довкілля.

“Мова не тільки про досягнення миру та повоєнне відновлення України. Наш досвід боротьби за довкілля у часи війни є прикладом для всього світу, щоб зупинити і трансформувати майбутні війни. Дякую партнерам України, які в ході нашої спільної роботи над Пунктом 8 стали нашими надійними друзями”, – підсумував Руслан Стрілець.

<https://mepr.gov.ua/ministr-ruslan-strilets-u-davosi-predstavyyv-napratsyuvannya-robochoyi-grupy-shhodo-punktu-8-ukrayinskoyi-formuly-myru-ekologichna-bezpeka/>

Міндовкілля представило бізнесу та громадськості новий Реєстр з оцінки впливу на довкілля

Понад 500 представників бізнесу та громадськості пройшли тренінг Міндовкілля 10 та 11 січня як працювати у новому Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля. Тепер ніяких паперів, подавати матеріали з оцінки впливу на довкілля суб’єкти господарювання можуть в електронному вигляді. Це дало можливість скоротити строки процедури ОВД та змінити способи інформування громадськості про плановану діяльність.

Учасники висловили побажання щодо поліпшення роботи реєстру, а саме:

- можливості вказувати декілька територіальних та технічних альтернатив;
- вимог до визначення місця провадження діяльності в умовах воєнного стану;
- технічних можливостей завантаження документації з ОВД;
- реєстрації на платформі ЕкоСистема.

Поліпшення функціонала Реєстру продовжується, а відео обговорень доступне на YouTube Міндовкілля за посиланням:

https://youtu.be/75_0f3W05f0
<https://mepr.gov.ua/mindovkillya-predstavlylo-biznesu-ta-gromadskosti-novyj-reyestr-z-otsinky-vplyvu-na-dovkillya/>

Україна оновлює стандарти управління парниковими газами відповідно до європейських: розпочалось громадське обговорення проєктів

За ініціативи Міндовкілля та за підтримки проєкту EU4Climate національний технічний комітет стандартизації “Охорона довкілля” розробив проєкти нових стандартів моніторингу, кількісного визначення та звітності про викиди парникових газів. Чинні стандарти 2013 року є застарілими та не відповідають законодавству ЄС. Їх оновлення є ключовим у реалізації в Україні Директиви ЄС про систему торгівлі квотами на викиди парникових

газів. **Важливо!** Стандарти в нових редакціях є важливими для акредитації органів, що верифікують парникові гази.

Міндовкілля запрошує до 25 лютого висловити свої пропозиції до проєктів документів на електронну адресу: tc82.environmental@gmail.com. Проєкти нових стандартів моніторингу, кількісного визначення та звітності про викиди парникових газів:

Парникові гази. Частина 1. Вимоги та настанови щодо кількісного визначення і звітності про викиди та видалення парникових газів на рівні організації

[ДСТУ ISO 14064-1:20 \(ISO 14064-1:2018, IDT\)](#) [Завантажити](#)

Парникові гази. Частина 2. Вимоги та настанови щодо кількісної оцінки, моніторингу та звітності щодо скорочення викидів або збільшення видалення парникових газів на рівні проєкту

[ДСТУ ISO 14064-2:202 \(ISO 14064-2:2019, IDT\)](#) [Завантажити](#)

Парникові гази. Частина 3. Вимоги та настанови щодо валідації та верифікації заяв про парникові гази

[ДСТУ ISO 14064-3:20 \(ISO 14064-3:2019, IDT\)](#) [Завантажити](#)

Загальні принципи та вимоги до органів валідації та верифікації екологічної інформації

[ДСТУ ISO 14065:20 \(ISO 14065:2020, IDT\)](#) [Завантажити](#)

<https://mepr.gov.ua/ukrayina-onovlyuye-standarty-upravlinnya-parnykovymy-gazamy-vidpovidno-do-yevropejskyh-rozpochalos-gromadske-obgovorennya-proyektiv/>

Україна планує впровадити національну систему торгівлі викидами CO₂ у 2026 році: заступниця Міністра розповіла про передумови

Міндовкілья продовжує працювати над створенням національної системи торгівлі викидами парникових газів. На цьому наголосила заступниця Міністра Вікторія Кирєєва на засіданні Комітету підприємців з питань природокористування та охорони довкілля при Торгово-промисловій палаті України. «Для нас важливо звільнити український бізнес від сплати податку на викиди CO₂

(СВАМ) у 2026 році під час експорту продукції до ЄС. Тому, навіть попри війну в Україні, ми маємо впровадити власну, національну систему торгівлі викидами парникових газів (СТВ). Це амбітний проект, який не лише допоможе підтримати нашу економіку, а й виконає зобов'язання України з імплементації Директиви 2003/87/ЄС», – зазначила Вікторія Кирєєва. У планах цього року – подати законопроект про систему торгівлі викидами до Верховної Ради України, в цьому ж році ухвалити його. У 2025 році запуснути СТВ в пілотному режимі, а у 2026 – повноцінний запуск. Втім детальний план заходів щодо створення СТВ в Україні наразі вже завершуємо. Етапи, часові рамки, а також необхідну інфраструктуру для цього невдовзі презентуємо. Окрім цього, заступниця Міністра Вікторія Кирєєва розповіла про реалізовані завдання у сфері кліматичної політики України на 2023 рік, зокрема:

- у січні 2023 року ми оновили систему моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів, наблизили її до актів ЄС. Вона є передумовою для створення СТВ;

- на COP 28 та в Брюсселі представили візію Кліматичної політики;

- розробили Стратегію формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, яка наразі на завершальному етапі;

- спільно з німецькими колегами відкрили Кліматичний офіс;

- затвердили план, за яким наша країна рухатиметься до скорочення викидів метану у рамках ініціативи “Global Methane Pledge”. <https://mepr.gov.ua/ukrayina-planuye-vprovadyty-natsionalnu-systemu-torgivli-vykydamy-co2-u-2026-rotsi-zastupnytsya-ministra-rozpovila-pro-peredumovy/>

Національному природному парку “Верховинський” виповнюється 14 років

Створений, щоб зберегти біорізноманіття та цілісність природних комплексів Чивчинських і Гринявських гір, а також щоб відтворити рослинний і тваринний світи.

НПП “Верховинський” розташований в межах Верховинського району Івано-Франківської області і його площа складає 12 023 га земель.

Декілька цікавих фактів про парк:

- тут створено 9 еколого-пізнавальних туристичних маршрутів,

що ведуть до рекреаційних об’єктів та найцікавіших природних комплексів, які формувалися мільйони років;

- тут є місця, де на поверхню виходять найдавніші метаморфічні утворення, перекриті осадовим палеозойським та мезозойським чохлам, а на схилах хребтів трапляються виходи юрських вапнякових брил, що створюють екзотичні краєвиди;

- тут зростають найцінніші праліси та субальпійські луки, а також зародились річки Білого й Чорного Черемоші;

- на основі наукових досліджень та постійного моніторингу тваринного та рослинного світу тут розробляють природоохоронні рекомендації зі збереження та відновлення чисельності рідкісних видів флори та фауни.

НПП “Верховинський” – це не просто природний заповідник, а справжній символ гармонії між людиною та природою.

<https://mepr.gov.ua/topics/novyny/page/3/>

У морпорту Миколаєва затонуло судно – акваторія забруднена нафтопродуктами

У Миколаєві на території морського порту затонуло судно Ginger, що спричинило виток нафтопродуктів. Про це Державна екологічна інспекція Південно-Західного округу повідомляє у Фейсбучі, передає Укрінформ. "На території Миколаївського морського порту затонуло судно, земснаряд Ginger, що спричинило

виток нафтопродуктів. Державними інспекторами з охорони навколишнього природного середовища 16 січня проведено обстеження та відібрані проби води в місці забруднення. Повторні проби відібрані 19 січня", - йдеться у повідомленні. Зазначається, що за результатами лабораторних досліджень

у пробах від 16 січня встановлено перевищення вмісту нафтопродуктів у 7-8 разів. У пробах, відібраних 19 січня, встановлено перевищення вмісту нафтопродуктів у 15-16 разів. Інспекцією, згідно з повідомленням, "надані запити щодо вжиття заходів із ліквідації забруднення". Як повідомлялося, у грудні 2023 року узбережжя Бузького лиману в Миколаєві вкрила чорна піна, вмісту нафтопродуктів у воді перевищував показники у 6 разів. <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3816634-u-morportu-mikolaeva-zatonulo-sudno-akvatoria-zabrudnena-naftoproduktami.html>

На Закарпатті встановили першу вітротурбину в горах

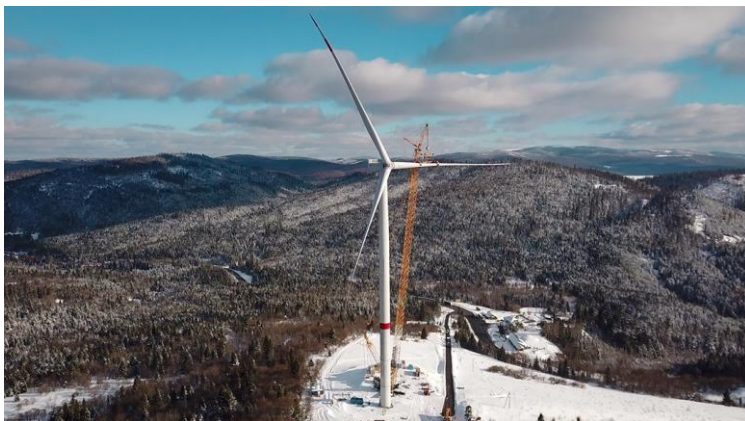
На Закарпатті змонтували першу вітротурбину вітряного парку «Островський» у гірському селі Нижні Ворота. Вітряк встановлений на кордоні Львівської та Закарпатської областей. Про це Укрінформу повідомила заступник директора із зв'язків з громадськістю ТОВ «Френдлі

Віндтехнологі» Ольга Поштак.

"Завершено монтаж першої вітротурбіни вітропарку "Островський", розташованого на території Нижньоворітської громади на кордоні Львівської та Закарпатської областей. Вітротурбіна з однією встановленою потужністю 4,8 МВт має висоту башти 120 м і діаметр ротора – 152 м", – повідомила Поштак. За технічними характеристиками цей вітряк є "вітротурбіною середнього розміру", порівняно з іншими вітротурбінами, що працюють сьогодні в Україні. Він є першим із десяти, які заплановані тут для встановлення. Наразі проєкт встановлення другого вітряка проходить процедуру оцінки впливу на довкілля. Як зазначається, змонтований вітряк іще не працює, адже не підключений до мережі. Вітропарк назвали "Островським", бо початково він планувався в селі Острів на Миколаївщині.

Цей проєкт згорнули через повномасштабну війну.

"Загальна встановлена потужність запланованої ВЕС становитиме 80 МВт. Обсягу електроенергії, який буде вироблятися, достатньо для щорічного забезпечення 50 тис. домогосподарств. Вироблена електроенергія йтиме в єдину енергетичну

систему України", – зазначила представниця компанії. Також вона зазначила, що договір про соціальне партнерство укладений між вітряним парком "Островський" та Нижньоворітською громадою, передбачає направлення 3% доходу від продажу електроенергії до бюджету громади. В щорічному еквіваленті – це майже півтора мільйона гривень, зазначила Поштак.

Швеція готова сприяти реалізації реформи управління відходами в Україні

Обмін досвідом та практичні рішення у сфері управління відходами стали темою воркшопу, організованого Міндовкіллям спільно з Урядом Швеції. Серед учасників заходу – міжнародні фахівців, які безпосередньо розробляли та втілюють шведську систему управління відходами, а також представники українських органів місцевої влади. За словами заступника Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України з питань європейської інтеграції Євгенія Федоренка, воркшоп став продовженням партнерства, розпочатого ще

півтора роки тому та водночас відкрив новий етап у співпраці між країнами. *“Ми залучили до програми фахівців усіх рівнів. Наша мета – постійно тримати зворотній зв’язок зі спеціалістами, які втілюють реформу на місцях. Шведський досвід підтверджує, що це єдиний правильний шлях. Ми бачимо, наскільки повною та комплексною є шведська система та як ефективно вона працює на те, щоб змінювати ставлення шведів до відходів”*, – зазначив Євгеній Федоренко. Швеція – визнаний світовий лідер у сфері управління відходами. На захоронення на полігони тут відправляється лише 1% “сміття”, все інше – переробляється або утилізується з отриманням теплової та електроенергії. У Швеції, як і у всьому ЄС, керуються встановленою ієрархією управління відходами, де у пріоритеті запобігання їх утворенню, забезпечення переробки та повторного використання, і лише у виняткових випадках захоронення. У рамках підготовки до вступу в ЄС цю ж модель впроваджує й Україна. Шведська сторона висловила готовність стати консультантом та сприяти побудові оптимальної системи управління відходами в Україні. У рамках воркшопу було визначено основні сфери, в яких шведський досвід буде найбільш корисним нашій країні. Наприклад, це управління небезпечними відходами та відходами руйнації, оскільки наші партнери мають наукові напрацювання і хороші практичні результати у цих питаннях. Діалог щодо впровадження найкращих підходів до менеджменту відходів в Україні продовжиться. Це стане вагомим підтримкою для України в досягненні поставлених цілей. <https://mepr.gov.ua/shvetsiya-gotova-spryyaty-realizatsiyi-reformy-upravlinnya-vidhodamy-v-ukrayini/>

П'ять заповідників та національних парків Полісся отримали нове обладнання від Глобального екологічного фонду та UNDP

Стационарні метеостанції, портативні радіостанції, гумові човни та інверторні генератори – це перша партія допомоги, яку надали українським природоохоронцям міжнародні партнери. Передача нового устаткування відбулася у Міндовкіллі за участі першого заступника Міністра Олександра Краснолуцького та Постійного

представника ПРООН в Україні Яко Сіл'є. Нове обладнання допоможе працівникам парків проводити метеорологічні спостереження, фіксувати рідкісні види, а також здійснювати загальний моніторинг біорізноманіття. Фахівці також будуть забезпечені безперебійним електропостачанням на час можливих аварійних відключень. *“В умовах війни допомога міжнародних партнерів набуває ще більшого значення для захисту українського довкілля. Парки Полісся знаходяться в прикордонній зоні з білоруссю. З початку широкомасштабного вторгнення рф були спроби їх окупації. Тож перед нами стоїть багато викликів, у тому числі й щодо розмінування територій, а також відновлення екосистем і торфовищ у рамках кліматичного порядку денного. Працівники парків продовжують охороняти нашу природу. Нове обладнання від Глобального екологічного фонду та ПРООН стане суттєвою підтримкою у виконанні ними своїх завдань”,* – зазначив Олександр Краснолуцький. У рамках першої партії допомоги **27** радіостанцій, **15** генераторів, **9** стационарних метеостанцій та гумові човни отримали Нобельський та Шацький національні природні парки, НПП “Прип’ять-Стохід”, Поліський та Рівненський природні заповідники. Закупівлю, доставку і передачу обладнання на загальну суму **майже 1,5 мільйона гривень** UNDP в Україні здійснила в межах проєкту UNDP-GEF «Сприяння сталому тваринництву та збереження екосистем на півночі України». Наразі команда проєкту вже працює над формуванням наступної партії допомоги для забезпечення потреб природно-заповідного фонду Полісся.
<https://mepr.gov.ua/p-yat-zapovidnykiv-ta-natsionalnyh-parkiv-polissya-otrymaly-nove-obladnannya-vid-globalnogo-ekologichnogo-fondu-ta-undp/>

Ключові екологічні проблеми країни розглянули на засіданні круглого столу

За ініціативи Інституту міжнародної безпеки та Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління 25 січня 2024 року в

Українському національному інформаційному агентстві «УКРІНФОРМ» відбулося засідання «круглого столу» за темою: «Екологічна безпека України: національний та міжнародний вимір». У заході, модераторами якого були - Олег Березюк, директор Інституту глобальної політики та Олександр Бондар, ректор Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, д.б.н., професор, член кор. НААН - брали участь понад 20 осіб – знані в Україні та за її межами науковці, народні депутати України, профільні спеціалісти екологічної галузі, керівники окремих державних підприємств та установ, а також представники ЗМІ.

Перед початком роботи учасники «КС» вшанували пам'ять полеглих воїнів у російсько- українській війні хвилиною мовчання. У своєму вступному слові ректор Академії Олександр Бондар поінформував присутніх щодо науково-освітнього потенціалу Академії, зазначивши, що його плідна діяльність дозволяє поглиблювати співпрацю за різними напрямками з багатьма відомствами, зокрема й з Міноборони держави, територіальними громадами, окремими науковими закладами країн Євросоюзу. Вчений також наголосив, що поняття «екоцид» у зарубіжних державах має, певною мірою, ліберальне тлумачення. Екоцид для України – це прояв агресором екологічного тероризму, спрямованого на знищення чистого довкілля. Екологічна безпека- це один з вагомих чинників національної безпеки нашої держави, - підкреслив учений.

Під час обговорення теми порядку денного «КС» його учасники окреслювали різнобічні екологічні проблеми країни, вносячи слушні пропозиції для їх розв'язання. Так, Олег Уруський, віце-прем'єр-міністр України (2020-2021р.р.), д. т. н. загострив увагу на викликах екологічній безпеці України, пов'язаних з руйнуванням промислового комплексу України; Оксана Бутрим, член міжнародної групи експертів з перевірки при Секретаріаті РКЗК ООН, д. е. н. – «Транскордонні впливи війни на довкілля»; Анатолій Розгон, консультант з земельних питань, к.с.г.н. – «Вплив російської агресії на стан ґрунтів та продовольчу безпеку»; Сергій Чернов, президент конгресу самоврядування України, д.н. з державного управління - «Регіональні та місцеві стратегії безпеки довкілля в умовах російської

агресії». Змістовними та актуальними були виступи й інших учасників засідання «круглого столу».

Розглянувши питання порядку денного «КС», його учасники прийняли відповідну Резолюцію.

https://dea.edu.ua/article/klyuchovi_ekologichni_problemi_kraini_rozglyanuli_na_zasidanni_ks

Міндовкілля спільно з зоозахисними організаціями напрацьовує законодавчі зміни задля захисту вовків

Про це перший заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України Олександр Краснолуцький розповів на пресконференції в «Інтерфакс-Україна». «Міндовкілля зараз працює над стратегією зі збереження біорізноманіття, куди буде входити збереження не лише

вовка чи kota дикого, а й взагалі розробка стратегії руху України та збереження нашого біорізноманіття для наступних поколінь», – зазначив Олександр Краснолуцький. Це є необхідною умовою для виконання умов Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни й природних середовищ існування в Європі. А також для збереження червонокнижних тварин, які страждають в умовах повномасштабної війни. «За останні роки перелік червонокнижних тварин розширюється. І це говорить про те, що наші види зникають, і вони потребують особливої охорони. Це питання буде гостро стояти, особливо в рамках повномасштабного вторгнення РФ, доки триває обстріл наших територій», – додав Олександр Краснолуцький. Багато зоозахисних організацій, зокрема Асоціація зоозахисних організацій України, URSA та Help Animals Of Ukraine, висловили свою підтримку таким планам Міндовкілля. «У 15 країнах Європи вовк занесений до Червоної книги і повністю захищений. У ще п'ятьох охороняється частково і належить до мисливських видів. І лише в Україні, Росії, Молдові, Білорусі та Північній Македонії його знищують як шкідника», – стверджує Марина Суркова, президентка Асоціації зоозахисних організацій України. Для збереження вовків та інших видів, які знаходяться під загрозою вимирання, Міндовкілля разом із зоозахисними організаціями планує вносити зміни в законодавство для впровадження Бернської конвенції із захисту біорізноманіття і заборони ловлі та відстрілювання вовків та інших зникаючих видів. <https://mepr.gov.ua/mindovkiillya-spilno-z-zoozahysnymy-organizatsiyamy-napratsovuye-zakonodavchi-zminy-zadlya-zahystu-vovkiv/>

Республіка Корея допоможе Україні відновити пошкоджену через війну водогосподарську інфраструктуру

Міндовкілля спільно з Держводагентством та спеціалістами водного сектору Кореї визначили Козаровицьку дамбу на Київщині як пілотний проєкт для відновлення водогосподарської інфраструктури України. Він є продовженням співпраці, закладеної Міністром захисту довкілля та природних ресурсів України Русланом Стрільцем та Міністеркою навколишнього середовища Кореї Хан Хва-Джин

на полях COP28 і частиною програми “Ініціатива миру та солідарності в Україні”, оголошеної Президентом Республіки Корея під час його візиту до Києва минулого року. Козаровицька дамба була пошкоджена у перші дні повномасштабного вторгнення та мала оборонне значення для захисту міста Києва. Зараз вона потребує термінового відновлення. Вартість робіт оцінили в 14 млн \$. У відновленні допоможуть дві корейських компанії: K-Water і KOICA. За словами першого заступника Олександра Краснолуцького, відновлення Козаровицької дамби дозволить захистити від підтоплення населені пункти на узбережжі річки Ірпінь нижче Київського водосховища. Також корейські компанії нададуть допомогу у реалізації проєктів:

- забезпечення водою населення Миколаївщини;
- реконструкції та капітального ремонту інженерної інфраструктури Управління каналу Дніпро-Донбас;
- покращення моніторингу якості вод в Україні.

<https://mepr.gov.ua/respublika-koreya-dopomozhe-ukrayini-vidnovyty-poshkodzhenu-choz-vijnu-vodogospodarsku-infrastrukturu/>

Національна система торгівлі викидами в пілотному режимі запрацює у 2025 році, – Руслан Стрілець

31 січня в Києві відбувся Міжнародний довіллевий форум “United for Nature. Agenda for Ukraine”. Серед учасників – Міністр довілля, водних та лісових ресурсів Румунії Мірча Фекет, Міністерка довілля Молдови Йорданка-Родіка Йорданов, колишня міністерка навколишнього середовища Бразилії Ізабелла Тейшейра.

Учасники обговорили “довкіллєву складову” переговорного процесу щодо вступу України до ЄС; кліматичну політику України та джерела фінансування зеленого переходу; наступні кроки у реформуванні водного менеджменту та системи управління відходами, запуск реформи держекоконтролю; важливість початку національного діалогу щодо декарбонізації видобувної галузі; розвиток та збереження природно-заповідного фонду. Національна система торгівлі викидами в пілотному режимі запрацює у 2025 році, натомість цього року в Україні повноцінно запустять систему моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів. Наразі Міндовкілля дооцифровує останній важливий її елемент – це подання звітності операторами установок. Про це на Міжнародному довілєвому форумі “United for Nature. Agenda for Ukraine” заявив Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець. Це вже другий Форум під парасолькою United for Nature. Перший проводили торік у жовтні Міндовкілля спільно з Офісом Генпрокурора. “2024 рік для України – це однозначно рік початку кліматичного діалогу, а також підготовки України до входження в кордони механізму регулювання викидів вуглецю на кордоні з Європейським союзом – СВМ. Навіть під час війни, разом ми спроможні ухвалити необхідне законодавство та дати можливість промисловості здійснити перші тестові операції на ринку СТВ, щоб зрозуміти як працює цей ринок”, – зазначив Руслан Стрілець. За його словами, Україна вже отримала статус спостерігача в Севільському процесі. Україна взяла курс на стандартизацію та впровадження найкращих доступних технологій. Тепер, замість зволікання часу на переговори про відстрочення СВМ для України, маємо зробити дієві кроки до 2026 року. Для цього з 2025 року має запрацювати пілотна національна Система торгівлі викидами. “Як сказав Президент України Володимир Зеленський, важливо, щоб бізнес в Україні виконав свою частину домовленостей – сплачував податки, працював легально, «в білу», поважав працівників і працівниць і не працював з росією. Своєю чергою, ми повинні створити умови легкого переходу бізнесу на високі екологічні стандарти. Зелений перехід має бути легким та доступним”, – наголосив Руслан Стрілець. Також за словами Міністра, в цьому році Україна планує завершити процес закріплення співпраці з Швейцарією та Японією в рамках статті 6 Паризької Угоди. Викуп українських надлишкових квот цими країнами стане додатковим джерелом зелених інвестицій для відбудови нашої країни. <https://mepr.gov.ua/natsionalna-systema-torgivli-vykydamy-v-pilotnomu-rezhymi-zapratsyuye-u-2025-rotsi-ruslan-strilets/>

У СВІТІ:

Зміна клімату спричинила посуху в Амазонії

Найбільша в світі річка та тропічний ліс пересохли минулого року через екстремальні температури, які були б малоймовірними як би не зміни клімату, кажуть вчені.

Зміна клімату спричинила надзвичайну посуху 2023 року, яка висушила великі річки, розпалила величезні лісові пожежі та поставила під

загрозу життя мільйонів людей у тропічних лісах Амазонії, заявили вчені.

Вирубка лісів Амазонії, найбільшого і найбільш біорізноманітного тропічного лісу в світі, призвела до зменшення кількості опадів і послабила здатність дерев і ґрунту утримувати вологу, виявили дослідники. Це зробило посуху більш гострою і призвело до того, що ліс став менш стійким до руйнування навколишнього середовища і таких явищ, як лісові пожежі.

Минулого року річка Амазонка - найбільша у світі за обсягом води - та кілька її приток досягли найнижчого рівня за 120 років спостережень. П'ята частина прісної води у світі протікає через тропічні ліси.

Сильна посуха все одно б сталася, якби люди не змінили клімат настільки глибоко. Але спалювання викопного палива надало їй статус "виняткової", найвищої категорії в системі класифікації Моніторингу посух США, згідно з дослідженням, опублікованим Всесвітньою ініціативою з визначення погодних умов, міжнародною співпрацею вчених, яка зосереджена на швидкому аналізі екстремальних погодних явищ. [Link](#)

Викиди CO2 від викопного палива в ЄС досягли 60-річного мінімуму

Викиди викопного палива "нарешті повернулися до рівня 1960-х років", кажуть аналітики, але вони попереджають, що рівень все ще знижується занадто повільно

Європейський Союз викачав на 8% менше вуглекислого газу з викопного палива, яке він спалив у 2023 році, ніж у 2022 році, повідомляє Guardian, що призвело до найнижчого рівня викидів за останні 60 років.

Згідно з аналізом центру досліджень енергетики та чистого повітря (Crea), падіння рівня забруднення, що нагріває планету, є найстрімкішим річним падінням після 2020 року, коли уряди закривали заводи та скасовували авіарейси, щоб зупинити поширення Covid-19.

"Викиди CO₂ в ЄС нарешті знизилися до рівня, який спостерігався за часів покоління моїх батьків у 1960-х роках", - сказав Ісаак Леві, аналітик Crea. "Проте за цей час економіка потроїлася - це свідчить про те, що зі зміною клімату можна боротися, не відмовляючись від економічного зростання". [Link](#)

Політика ЄС. Законодавці кажуть, що банки повинні перевіряти стабільність клієнтів

Банки повинні бути змушені перевіряти вплив своїх клієнтів на навколишнє середовище та права людини, йдеться у проекті заяви ЄС, з яким ознайомився Euronews.

Законодавці та уряди наполягатимуть на прийнятті нового законодавства, яке б охоплювало фінансовий сектор, після того, як він був вилучений з Директиви про належну перевірку корпоративної стійкості.

Директива вимагає від великих компаній перевіряти свої ланцюги поставок на наявність екологічних і соціальних проблем, але, згідно з угодою, укладеною в грудні, це не стосуватиметься партнерів фінансових компаній, що знаходяться нижче за течією.

Це означає, що банкам не доведеться перевіряти дотримання прав людини клієнтами, яким вони надають кредити, а фондам не доведеться перевіряти компанії, в які вони інвестують - виняток, який залишив багатьох незадоволеними.

"Фінансові установи, як і компанії в інших секторах економіки, повинні сприяти захисту прав людини і навколишнього середовища, які є основними цінностями Союзу", - йдеться в проекті заяви Європейського парламенту і Ради, з яким ознайомився Euronews. [Link](#)

Початок року приніс рекордну спеку, січневі температури в Іспанії злетіли до майже 30°C

Експерти кажуть, що 2024 рік має один з трьох шансів побити глобальний температурний рекорд 2023 року.

Ще не закінчився січень, а температурні рекорди в Європі вже побито.

У четвер Іспанія пережила день історичної січневої спеки,

коли в деяких районах було зафіксовано температуру понад 28 градусів за Цельсієм.

У Фредесі, Валенсія, на висоті 1200 метрів над рівнем моря, стовпчик ртутного стовпчика сягнув 21,6 градусів за Цельсієм. На гірськолижному курорті Пуерто-де-Навасеррада, який зазвичай вкритий снігом в цю пору року, температура вночі не опускалася нижче 10°C.

За даними іспанського метеорологічного інституту АЕМЕТ, протягом січня температурні рекорди були побиті у понад 90 місцях. [Link](#)

Як енергоефективне освітлення допомагає Пакистану протидіяти зміні клімату

Біля підніжжя пагорбів Маргалла в Ісламабаді розташована Меморіальна бібліотека Разіуддіна Сіддікі - чотириповерхова будівля, де зберігається понад 2 мільйони книжок, компакт-дисків та DVD.

Окрім того, що це одна з найбільших бібліотек Пакистану, бібліотека Разіуддіна Сіддікі є унікальною ще з однієї причини: входячи до неї, ви не почувєте промовистого мерехтіння флуоресцентних ламп.

Це тому, що бібліотека замінила всі 103 флуоресцентні лампи на першому поверсі на енергоефективні світлодіоди (LED), що є частиною повної реконструкції системи освітлення. Світлодіоди споживають близько чверті електроенергії від старої системи освітлення бібліотеки і забезпечують краще освітлення.

"Ми розуміємо важливість енергоефективного освітлення як з точки зору екології, так і з точки зору економії коштів", - говорить Анвар Еджаз, головний бібліотекар.

Капітальний ремонт освітлення бібліотеки був частиною більш масштабного проекту, підтриманого Програмою ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП), Глобальним екологічним фондом та Національним управлінням Пакистану з енергоефективності та енергозбереження. Проект заохочує домовласників, компанії та приватний сектор переходити від енергоємних ламп розжарювання та флуоресцентних ламп до високоякісних енергоефективних освітлювальних приладів.

Цей перехід може допомогти заощадити енергію трьох електростанцій до 2030 року. Це вважається важливим кроком для країни, яка стикається з дефіцитом електроенергії і прагне скоротити викиди парникових газів, що спричиняють потепління планети. [Link](#)

Оскільки дефіцит зростає, країни полюють на нові водні джерела

Проїжджаючи запиленими дорогами сільського району Маунт-Ейрі на Ямайці, ви побачите десятки чорних цистерн з водою, багато з яких з'єднані водостічними трубами з дахами сусідніх будинків.

Резервуари сягають двох метрів заввишки. Вони збирають дощову воду і через систему крапельного зрошення направляють її на сусідні поля, де ростуть помідори, перець і солодка картопля.

У місцевості, яка дедалі більше потерпає від посухи, пов'язаної зі зміною клімату, ці резервуари стали рятівним колом для місцевих фермерів.

"Усі, кого я знаю, стикаються з однією і тією ж проблемою - зменшенням кількості дощів і менш передбачуваними опадами", - каже фермерка Алтея Спенсер. Вона додає, що мати систему збору дощової води - це добре відчуття..

Роботи в Маунт-Ейрі підтримуються Програмою ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП). Це частина зусиль громад по всьому світу, спрямованих на більш стале управління водними ресурсами та пошук нових джерел води - пошук, який включає в себе все: від очищення стічних вод до засіву хмар. Ці зусилля зумовлені тим, що експерти називають глобальною водною кризою, яка насувається, частково через зміну клімату, і яка може призвести до того, що дві третини людства зіткнеться з водним стресом вже наступного року.

"Дефіцит води стає критичною проблемою для все більшої кількості країн, - каже Летиція Карвальо, головний координатор Відділу прісноводних і морських ресурсів ЮНЕП. "Тому в найближчі роки країнам світу потрібно буде більш творчо підходити до управління, збереження та захисту водних ресурсів. Розумне використання нетрадиційних джерел води в гармонії з природою матиме вирішальне значення для прискорення прогресу в досягненні Цілей сталого розвитку".

Очікується, що питання водної безпеки буде на порядку денному, коли лідери зберуться в Найробі, Кенія, наступного місяця на шосту сесію Асамблеї ООН з навколишнього середовища, світового органу найвищого рівня, що приймає рішення з питань, пов'язаних з навколишнім середовищем.

[Link](#)

Рівень підземних вод у світі демонструє "прискорене" зниження

24 січня (Reuters) - Згідно з дослідженням, опублікованим у середу, рівень ґрунтових вод у всьому світі за останні 40 років зазнав значного і "прискореного" зниження, спричиненого нераціональною іригаційною практикою та зміною клімату.

Підземні води є основним джерелом прісної води для фермерських господарств, домогосподарств і промисловості, і їх виснаження може створити серйозні економічні та екологічні загрози, включаючи падіння врожайності сільськогосподарських культур і руйнівне просідання ґрунту,

особливо в прибережних районах, йдеться в дослідженні, опублікованому в науковому журналі "Nature".

"Однією з найбільш вірогідних рушійних сил швидкого і прискореного зниження рівня підземних вод є надмірний відбір підземних вод для зрошувального землеробства в умовах сухого клімату", - сказав Скотт Ясечко з Каліфорнійського університету в Санта-Барбарі, один із співавторів дослідження. [Link](#)

Чи можуть великі теплові насоси революціонізувати те як обігріваються наші будинки?

Німецьке місто Мангейм обігріває тисячі будинків за допомогою крижаної води. Поки ця концепція набирає обертів по всьому світу, репортер DW Тім Шауенберг вирушив до річки Рейн, щоб з'ясувати, як це працює.

Річкові теплові насоси: Як вони працюють?

Мангеймський річковий тепловий насос по суті працює як звичайний тепловий насос, який використовує тепло з повітря або землі. У цьому випадку він просто набагато більший, а його джерелом є річка. Холодна вода перетворює холодоагент, що швидко випаровується, в газоподібний стан. Газ розширюється, а електричний насос стискає його, виробляючи тепло. Процес можна порівняти з велосипедним насосом, де клапан тримається закритим, хоча перекачування триває. Насос нагрівається, і вироблене тепло використовується для підігріву води до 99 градусів за Цельсієм (210 градусів за Фаренгейтом) перед подачею в мережу. Частина річкового теплового насосу в мережі централізованого тепlopостачання становить лише 3%, але Хак каже, що це лише початок. Ми хочемо, щоб 50 000 домогосподарств отримували тепло з річкової води", - пояснив він. Дві додаткові машини вже заплановані. Водяні теплові насоси також були введені в експлуатацію або заплановані в Берліні, Гамбурзі, Штутгарті та Розенгаймі, що в Баварії. [Link](#)

НАУКА І ТЕХНІКА:

"Як позеленіти": пропановий сектор намагається ребрендингувати паливо як відновлюване

Лобістська група витратила майже \$30 млн на рекламу, що рекламує потенціал "чистої енергії" пропану - і применшує повний вплив на клімат

Члени лобістської групи пропанової промисловості розробили стратегію применшення повного впливу пропану на

клімат і просування його на ринку як "відновлюваної" або "чистої енергії", свідчать записи, проаналізовані кліматичним інформаційним бюлетенем Heated і газетою Guardian.

Згідно з даними, зібраними Drilled, мультимедійним репортерським проектом, присвяченим кліматичній відповідальності, Propane Education & Research Council (Perc), американська лобістська група, за останні два роки витратила майже 30 мільйонів доларів на рекламу викопного палива. Реклама часто рекламує пропан, переважна більшість якого є побічним продуктом переробки природного газу або сирової нафти, як форму чистої та відновлюваної енергії.

Але на публічній зустрічі в листопаді 2022 року, записаній Інститутом енергетики та політики, члени правління Perc визнали, що ця характеристика є неточною. [Link](#)

Помідори, що розмовляють, і голодні гусениці: Вчені розкривають нові таємниці спілкування рослин

Хеїрлум помідори проти гібридних помідорів: Вчені виявили, що органічні рослини можуть краще боротися з гусеницями.

Рослини можуть робити дивовижні речі. Наче чудес фотосинтезу недостатньо - вироблення кисню з сонячної енергії, що

забезпечує існування практично всього живого на Землі, - люди співпрацюють з рослинами в деяких приголомшливих проектах.

Вчені навчили шпинат надсилати електронні листи, виробляти електроенергію з чагарників і з'ясували, як вони навчають своїх нащадків адаптуватися до зміни клімату.

Але деякі речі, які люди роблять з рослинами, також обмежують їхні можливості, як показує нове дослідження на помідорах.

Дослідники з Університету Іллінойсу в Урбана-Шампейн вивчали, що відбувається, коли помідори відвідують "друзі" і "вороги" - корисні ґрунтові мікроби і гусениці. Їхні результати допомагають нам глибше зрозуміти стиль спілкування одного з найсмачніших видів рослин у світі.

Естер Нгумбі, доцент кафедри інтегративної біології в університеті та співавтор нещодавнього дослідження, евангелічно ставиться до "євангелія хімії рослин".

"Люди схильні вважати рослини нерозумними, але наші дослідження показали, що вони активно реагують на навколишнє середовище за допомогою хімії", - каже вона. [Link](#)

Що таке фосфор і чому зростає занепокоєння щодо його впливу на навколишнє середовище?

Минулого року відвідувачі пляжів Флориди протягом кількох місяців страждали від гниючих клубків водоростей, що викинулися на берег. Ці густі скупчення, відомі як саргасові водорості, були частиною рекордного 8000-кілометрового поясу водоростей в Атлантичному океані.

Цвітіння саргасуму спричиняє низці екологічних проблем, включаючи прибережні "мертві зони", позбавлені водного життя. Минулі спалахи цвітіння саргасуму були пов'язані з надмірним вивільненням фосфору та інших хімічних речовин, відомих як поживні речовини.

Фосфор та інша поживна речовина, азот, є ключовими інгредієнтами синтетичних добрив. В останні десятиліття вони стають все більш популярними, але можуть мати руйнівний вплив, коли потрапляють в озера, річки та океан.

На майбутній шостій сесії Асамблеї Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища (ЮНЕА-6), головного світового органу, що приймає рішення з питань довкілля, делегати з країн-членів ООН обговорять, як розвивати глобальну співпрацю щодо поживних речовин. Зокрема, планується, що вони вивчать способи стримування надлишку фосфору в навколишньому середовищі без шкоди для зусиль, спрямованих на подолання голоду. Це є продовженням роботи, вже виконаної державами-членами в рамках попередніх резолюцій ЮНЕА щодо зменшення забруднення навколишнього середовища азотом. [Link](#)

ІКЕА встановлює нові цілі по скороченню викидів, оскільки все більше фабрик переходять на відновлювану енергію

ЛОНДОН, 25 січня (Рейтер) - ІКЕА, найбільший у світі меблевий бренд, у четвер заявила, що має намір скоротити викиди на 50% до 2030

фінансового року, в порівнянні з попередньою метою у 15%, яку вона вже перевищила у 2023 році.

Компанія Inter IKEA, яка виробляє продукцію IKEA та виступає франчайзером для власників магазинів IKEA, має на меті скоротити абсолютні викиди парникових газів по всьому ланцюжку створення вартості - від виробництва сировини до використання та утилізації продукції клієнтами.

Цільовий показник скорочення на 50% порівняно з 2016 фінансовим роком, тоді як попередня мета в 15% була встановлена у 2017 році. У минулому фінансовому році компанія скоротила викиди на 12%, оскільки більша частина її виробничих потужностей перейшла на повністю відновлювану енергію.

"Це все ще буде складним завданням і багато важкої роботи, але принаймні мета в 50% є реалістичною", - сказав Пар Стенмарк, директор з питань сталого розвитку Inter IKEA, в інтерв'ю агентству Reuters. [Link](#)